

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

PAOLO MENGOZZI

prednesené 29. marca 2007¹

I — Úvod

1. Rozsudkom zo 16. novembra 2005 Tribunal d'instance de Saintes (Francúzsko) v zmysle článku 234 ES predložil Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru².

ciele sledované smernicou 87/102 a skutočnosť, či sa treba domnievať, že podľa práva Spoločenstva môže vnútroštátny súd bez návrhu uplatniť vyššie uvedené vnútroštátne ustanovenia, aj keď podľa vnútroštátneho právneho poriadku je také uplatnenie bez návrhu vylúčené.

II — Príslušný právny rámec

2. Súdny dvor sa má v podstate vysloviť k otázke, či články 11 a 14 smernice 87/102 stanovujú, že vnútroštátne ustanovenia, ktoré na účely prebratia tejto smernice upravujú pravidlá vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovaru alebo služieb, ktorých nákup sa prostredníctvom tohto úveru financuje, viažu uplatnenie týchto ustanovení na uvedenie v prvej uvedenej zmluve financovaného tovaru alebo služby; na druhej strane má objasniť

A — Právna úprava Spoločenstva

3. V zmysle jej článku 1 ods. 1 a 2 písm. c) smernica 87/102 „platí pre úverové zmluvy“, a teda pre všetky dohody, ktorými „veriteľ poskytuje alebo prisľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky či inej podobnej finančnej výpomoci“, pričom z jej pôsobnosti sú vylúčené úverové zmluvy uvedené v článku 2 tejto smernice.

¹ — Jazyk prednesu: taliančina.

² — Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326. Táto smernica bola najprv zmenená a doplnená smernicou Rady 90/88/EHS z 22. februára 1990 (Ú. v. ES L 61, s. 14; Mim. vyd. 15/001, s. 374) a neskôr smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/7/ES zo 16. februára 1998 (Ú. v. ES L 101, s. 17; Mim. vyd. 15/004, s. 36).

4. Článok 4 smernice 87/102 vo svojom odseku 1 predpisuje pre úverovú zmluvu písomnú formu a v odseku 2 písm. a) stanovuje, že písomný dokument musí uvádzať vyjadrenie ročnej percentuálnej miery poplatkov. Odsek 3 tohto článku stanovuje, že „písomná zmluva okrem toho obsahuje ďalšie podstatné údaje kontraktu“, a uvádza, že „pre ilustráciu... smernic[a] obsahuje zoznam údajov, ktorých začlenenie do písomnej zmluvy ako podstatných môžu členské štáty požadovať“.

a) s cieľom nakúpiť tovar alebo získať služby spotrebiteľ vstúpi do úverovej zmluvy s inou osobou, než je ich dodávateľ

a

5. Článok 11 smernice 87/102 stanovuje:

b) poskytovateľ úveru a dodávateľ tovaru alebo služieb majú vopred existujúcu zmluvu, na základe ktorej je úver uvoľnený zo strany poskytovateľa úveru výlučne spotrebiteľovi tohto dodávateľa pre získanie tovaru a služieb od tohto dodávateľa

a

„1. Členské štáty zabezpečia, že existencia úverovej zmluvy žiadnym spôsobom neovplyvní práva spotrebiteľa proti dodávateľovi tovaru a služieb obchodovaných v zmysle tejto zmluvy v prípadoch, kde tovar a služby nie sú dodané alebo sú iným spôsobom v nezhode s kontraktom na dodávku.

c) spotrebiteľ s ohľadom na písm. a) získa svoj úver v zhode s touto vopred existujúcou zmluvou

2. Kde:

a

d) tovar a [alebo] služby pokryté úverovou zmluvou nie sú dodané alebo sú dodané iba čiastočne, či nie sú v zhode s kontraktom na ich dodávku

2. Členské štáty taktiež zabezpečia, aby sa ustanovenia, ktoré prijímú na vykonanie tejto smernice, neobchádzali v dôsledku formulácie dohôd, najmä však formou rozdelenia častky úveru do niekoľkých dohôd.“

a

e) spotrebiteľ vykonal nápravné opatrenia voči dodávateľovi, ale nebol zaplatený [avšak nedosiahol uspokojenie svojich práv — *neoficiálny preklad*], na čo bol oprávnený, spotrebiteľ má právo vykonať nápravné opatrenia voči poskytovateľovi úveru.

B — Vnútroštátna právna úprava

Členské štáty stanovujú, do akej miery a za akých podmienok sú tieto nápravné opatrenia uplatniteľné.

...“

7. Vo francúzskom právnom poriadku bola úprava týkajúca sa spotrebiteľského úveru pôvodne obsiahnutá v zákone č. 78-22 z 10. januára 1978³. Táto právna úprava, ktorá predchádzala prijatiu smernice 87/102 a ktorú následne doplnil zákon č. 89-421 z 23. júna 1989⁴, bola naposledy kodifikovaná do zväzku III, hlavy I, kapitoly I Code de la consommation (spotrebiteľského kódexu, ďalej len „kódex“) v rámci zákona č. 93-949 z 26. júla 1993⁵ a dekrétu č. 97-298 z 27. marca 1997⁶.

6. Nakoniec článok 14 smernice 87/102 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, že úverové zmluvy neznižujú, na škodu spotrebiteľa, ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s touto smernicou.

3 — Loi relative à l'information et à la protection des consommateurs dans le domaine de certaines opérations de crédit (zákon o informovaní a ochrane spotrebiteľov v oblasti niektorých úverových operácií, tiež známy ako „zákon Scrivener“, JORF z 11. januára 1978, s. 299).

4 — Loi relative à l'information et à la protection des consommateurs ainsi qu'à diverses pratiques commerciales (zákon o informovaní a ochrane spotrebiteľov a o niektorých obchodných praktikách, JORF z 29. júna 1989, s. 8047).

5 — Loi instaurant le Code de la consommation — Partie législative (zákon, ktorým sa zavádza spotrebiteľský kódex — legislatívna časť) (JORF z 27. júla 1993, s. 10538).

6 — Décret relatif au Code de la consommation — Partie réglementaire (dekrét týkajúci sa spotrebiteľského kódexu — normatívna časť) (JORF z 3. apríla 1997, s. 78).

8. Podľa článku L. 311-2 kódexu sa ustanovenia uvedenej kapitoly I „uplatnia na všetky úverové operácie vrátane v nich obsiahnutých záruk, ktoré s nimi súvisia, poskytnuté obvyklým spôsobom fyzickými alebo právnickými osobami za odplatu alebo bezodplatne“⁷.

9. Podľa článku 311-8 kódexu sa úverové operácie uvedené v článku L. 311-2 musia uviesť v podmienkach predbežného návrhu predloženého [budúcemu] dlžníkovi, pričom tento návrh musí podľa článku L. 311-10 okrem iných prvkov úveru upresniť, „ak sa uplatní, jeho celkovú sadzbu“ (bod 2), odkázať, okrem ostatných ustanovení kódexu, na, „ak sa uplatnia, články L. 311-20 až L. 311-31 a L. 313-13“ (bod 3) a nakoniec uviesť „v prípade potreby, financovaný tovar alebo služby“ (bod 4).

10. V súlade s článkom L. 311-13 kódexu „predbežný návrh sa zostaví na základe podmienok stanovených v predchádzajúcich článkoch podľa jedného zo vzorov stanovených regulačným výborom banky, po konzultácii Národnej spotrebiteľskej rady“. Článok R. 311-6 kódexu zasa stanovuje, aby „predbežný návrh pôžičky uvedenej v článku L. 311-8 obsahoval údaje nachádzajúce sa v tom zo vzorov uvedených v prílohe tohto kódexu, ktorý zodpovedá navrhutej úverovej operácii“.

11. Články L. 311-20 až L. 311-28 kódexu ďalej upravujú špecifický režim týkajúci sa „viazaných úverov“, pre ktoré je charakteristická určitá vzájomná závislosť medzi úverovou zmluvou a kúpnu zmluvou, ktorá je zjavná tak vo fáze uzatvárania zmlúv, ako aj pri ich vykonávaní.

12. Článok L. 311-20 kódexu osobitne stanovuje, že „ak predbežný návrh uvádza financovaný tovar alebo poskytnutie služby, povinnosti dlžníka nadobudnú účinnosť až dodaním tovaru alebo poskytnutím služby“.

13. Okrem toho článok L. 311-21 prvý odsek kódexu stanovuje:

„V prípade sporu o vykonanie hlavnej zmluvy môže súd až do vydania príslušného rozhodnutia výkon úverovej zmluvy pozastaviť. Úverová zmluva sa plným právom zruší alebo vyhlási za neplatnú, ak súd zruší alebo vyhlási za neplatnú zmluvu, na ktorej účely bola uzavretá úverová zmluva.“

14. Nakoniec článok L. 311-33 kódexu, ktorý sa uplatní na všetky úverové operácie stanovené v článku L. 311-2, sankcionuje nedodržanie poskytovateľom úveru formálnych náležitostí upravených v článkoch L. 311-8 až L. 311-13 pozbavením ho jeho práva na

⁷ — Podobne ako pri všetkých citovaných vnútroštátnych ustanoveniach nejde o oficiálny preklad.

úroky, čo má za následok obmedzenie povinnosti dlžníka na splatenie podľa splátkového kalendára len požičaného kapitálu.

17. V ten istý deň manželvia Rampion podpísali s Franfinance zmluvu o otvorení úverovej linky na maximálnu sumu 6 150 eur, z ktorej bolo možné identifikovať dodávateľa KpK, nevyplýval z nej však druh financovaného tovaru alebo služby.

III — Skutkový stav, prejudiciálne otázky a priebeh konania

15. V spore vo veci samej proti sebe stoja pán Max Rampion s pani Marie-Jeanne Godard, vydatou Rampion, (ďalej len „manželvia Rampion“) na jednej strane a spoločnosti Franfinance SA a K par K SAS (ďalej len „KpK“) na druhej strane.

18. Dňa 27. novembra 2003, ktorý bol stanovený ako deň dodania a osadenia okien, manželvia Rampion konštatovali, že parapety aj rámy, do ktorých mala KpK vykonať osadenie okien, boli napadnuté parazitmi. Z toho dôvodu listom z 5. januára 2004 zaslaným na doručenkú dotknuté osoby oznámili, že od zmluvy o dodávke chcú odstúpiť.

19. Keďže na nimi požadované odstúpenie od zmluvy o dodávke nedostali uspokojivú odpoveď, návrhmi z 29. októbra a 2. novembra 2004 podanými pred Tribunal d'instance de Saintes (ďalej len „Tribunal d'instance“) manželvia Rampion podali proti KpK, ako aj Franfinance žaloby o neplatnosť uvedenej zmluvy z 5. septembra 2003 a následné zrušenie úverovej zmluvy alebo, subsidiárne, o zrušenie prvej uvedenej zmluvy z dôvodu nesplnenia dodávky zo strany dodávateľa.

16. Na základe súkromnoprávneho aktu podpísaného 5. septembra 2003 si manželvia Rampion, po návšteve zástupcu KpK v ich domácnosti, u tejto spoločnosti kúpili za celkovú sumu 6 150 eur okná, ktorých dodacia lehota bola šesť až osem týždňov od odobratia rozmerov príslušným meračom. V zmluve o dodávke bola okrem iného uvedená možnosť získať od Franfinance úver na účely úplného financovania kúpy.

20. Pokiaľ ide o návrh na neplatnosť zmluvy o dodávke, manželvia Rampion, ktorí uplatňovali len potestatívny charakter ustanovenia stanovujúceho dodaciu lehotu, uviedli, že táto zmluva bola neplatná z dôvodu

neuveďenia v nej presnej dodacej lehote, ako to vyžaduje lnk L. 114-1 kódexu.

uveďenie v predbeჄnom návrhu o úvere údaja o nakupovanom tovare, ktor však v tomto prípade chýbal.

21. Pokiaľ ide o návrh na zruenie zmluvy o dodávke pre neplnenie zo strany dodávateľa, manჄelia uviedli, Źe KpK si tm, Źe nevykonala predchádzajúce preverenie pevnosti podpr a nezabezpečila ich náhradu, nesplnila svoju „povinnosť poskytnúť odborn radu“.

23. Medzitmnym rozsudkom z 1. júna 2005 Tribunal d'instance nariadil optovn otvorenie konania, aby si vyჄiadil pripomienky účastníkov konania týkajúce sa niektorých skutonosť, ktor v tomto rozsudku vzniesol bez návrhu a ktor sa týkali ustanovení článkov L. 311-8 a nasl. kódexu v súvislosti so spotrebiteľským úverom a článkov L. 121-21 a nasl. toho istého kódexu v súvislosti s podobným predajom.

22. KpK, ako aj Franfinance, ktor sa dostavili pred súd, navrhli zamietnutie návrhov Źalobcov, prom v podstate uviedli, Źe:

— daj „se aŹ osem tჄdnv od odobratia rozmerov“ bol v súlade s podmienkami uvedenými v článku L. 114-1 kódexu,

24. Po tom, Źo mu účastníci konania doručili pripomienky, Tribunal d'instance rozsudkom zo 16. novembra 2005 (ďalej len „vnútroštátne rozhodnutie“) vyslovil, Źe na účely rozhodnutia sporu je potrebn predloჄiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudicilnho konania.

25. Na prvom mieste Tribunal d'instance uviedol, Źe:

— ver nebol zmluvne viazaný na zmluvu o dodávke okien, pretoŹe aj keby sa nemala zohľadniť skutočnosť, Źe predmetn zmluva o úvere bola zmluvou o otvoren úverovej linky, uplatnenie ustanovení kódexu o vzájomnej závislosti medzi zmluvou o dodávke a úverovou zmluvou v zmysle článku L. 311-20 kódexu bolo viazaný na

— do vnútroštátneho práva boli ustanovenia článku 11 smernice 87/102 prebrat článkami L. 311-20 a L. 311-21 kódexu,

- jedna časť doktríny zastáva názor, že ak je poskytovateľovi úveru známe, že úver je určený na financovanie nákupu tovaru alebo služieb, je [budúcemu] dlžníkovi povinný predložiť návrh úveru, ktorý bude úver viazať na tento nákup,
 - Cour de Cassation vyložil článok L. 311-20 kódexu doslovne, pričom uplatnenie predpisov o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke podmienil uvedením financovaného tovaru alebo služby v návrhu úveru,
 - hoci v prípade vo veci samej sa v zmluve o úvere neuvádza viazanie na zmluvu o dodávke, spojitost medzi týmito dvoma zmluvami sa konkrétne javí ako existujúca, aj keď to dodávateľ, ako aj poskytovateľ úveru popierajú, pretože nepreukazujú, že manželia Rampion mali v úmysle úver využiť na iné financovanie,
 - uzatvorenie zmluvy o neviazanom otvorení úverovej linky namiesto osobného účelovo viazaného úveru má za následok umožnenie poskytovateľovi úveru obísť práva spotrebiteľa stanovené v článku L. 311-20 a nasl. kódexu a vyhnúť sa obmedzeniam a nákladom spojeným so vzájomnou závislosťou medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke, ako aj vybrať vyššie úroky, než ktoré by mohol účtovať v prípade viazaného osobného úveru, pretože strop využitia úveru by nebol rovnaký.
26. Na druhom mieste Tribunal d'instance uviedol, že:
- na ustanovenia článkov L. 311-20 a nasl. kódexu týkajúce sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovaru alebo služieb žalobcovia neodkázali,
 - judikatúra Cour de Cassation neumožňuje súdu, aby súd bez návrhu uplatnil právo vyplývajúce z predpisov týkajúcich sa spotrebiteľského úveru; Cour de Cassation totiž rozlišuje medzi pravidlami „verejného poriadku súvisiacimi s riadením“, ktoré sú prijímané vo verejnom záujme a ktoré môže súd uplatniť bez návrhu, a pravidlami „verejného poriadku súvisiacimi s ochranou“, ktoré sú prijímané v záujme určitej kategórie osôb a ktoré môžu uplatniť len osoby patriace do tejto kategórie, pričom uvádza, že právna úprava v oblasti spotrebiteľského úveru patrí medzi druhé

uvedené pravidlá, pokiaľ upravuje len záujmy spotrebiteľov⁸,

27. Preto Tribunal d'instance prerušil pred ním prebiehajúce konanie a Súdnemu dvoru predložil tieto prejudiciálne otázky:

- v každom prípade treba položiť otázku, či judikatúru Súdneho dvora⁹, ktorá súdu priznáva právomoc, aby bez návrhu uplatnil ustanovenia smernice 93/13/EHS¹⁰, možno v rozpore s rozhodnutím Cour de Cassation¹¹ a v súlade s názorom jednej časti právnej doktríny rozšíriť tiež na iné právne predpisy v oblasti ochrany spotrebiteľa, akým je predpis o spotrebiteľskom úvere,

„1. Majú sa články 11 a 14 smernice... 87/102/EHS... vykladať v tom zmysle, že na ich základe môže súd uplatniť pravidlá o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovaru alebo poskytnutí služby financovanou z tohto úveru, ak úverová zmluva neuvádza financovaný tovar alebo bola uzavretá formou otvorenia úverovej linky bez uvedenia financovaného tovaru?

- na tento účel treba predovšetkým preskúmať ciele smernice 87/102, podľa ktorých možno vysvetliť, či pre zákonodarcu Spoločenstva sa právna úprava v oblasti spotrebiteľského úveru týka len záujmu spotrebiteľov alebo či sleduje širšie ciele spojené s organizáciou trhu.

2. Je účel smernice... 87/102/EHS... širší než samotná ochrana spotrebiteľov, a siaha teda až po organizovanie trhu, pričom sudcovi umožňuje bez návrhu uplatniť ustanovenia, ktoré z toho vyplývajú?“

8 — Najmä rozsudok Cass. Civ. z 10. júla 2002, Bull. I, č. 195, s. 149, v ktorom sa uvádza, že porušenie povinností upravených v článkoch L. 311-2, L. 311-8 a L. 311-10 kódexu, tiež týkajúcich sa verejného poriadku, môže napadnúť len osoba, ktorej záujmy uvedené ustanovenia chránia.

9 — Rozsudky z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, Zb. s. I-4941, a z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875.

10 — Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

11 — Rozsudok Cass. Civ. z 23. novembra 2004, Bull. I, č. 287, s. 241.

28. V súlade s článkom 23 Štatútu Súdneho dvora svoje písomné pripomienky predložili Franfinance, rakúska, francúzska, talianska, španielska a nemecká vláda, ako aj Komisia.

29. Na pojednávaní 8. februára 2007 predniesli svoje ústne pripomienky zástupcovia Franfinance, francúzskej vlády a Komisie.

31. V tejto súvislosti je dôležité podotknúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora v tomto prípade — ktorý sa týka sporu medzi jednotlivcami — nemôže ísť o ustanovenia samotnej smernice. Smernica totiž sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na ňu ako takú voči nemu nemožno odvolávať, z čoho vyplýva, že hoci aj jasné, presné a bezpodmienečné ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukládajúce povinnosti sa ako také nemôže použiť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci¹².

IV — Právna analýza

A — O prvej prejudiciálnej otázke

1. Úvahy na úvod

30. Predovšetkým treba podotknúť, že z prvej otázky predloženej Súdnemu dvoru, ako ju formuluje vnútroštátny súd, nie je zrejmé, ktoré právne predpisy týkajúce sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovaru alebo služieb, by tento súd v prípade potreby uplatnil, a to aj v prípade neuvedenia údajov o financovanom tovare v úverovej zmluve, či ide o ustanovenia uvedené v samotnej smernici, alebo o vnútroštátne ustanovenia, ktoré ju vykonávajú.

32. Prvú otázku teda treba chápať, a je prípustná, len na účely získania výkladu článkov 11 a 14 smernice 87/102 nie s cieľom ich priameho uplatnenia na prípad vo veci samej, ale s cieľom umožniť súdu vyložiť a uplatniť právne predpisy vnútroštátneho práva týkajúce sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke v súlade s podmienkami stanovenými v týchto článkoch.

33. Podľa ustálenej judikatúry totiž povinnosť členských štátov vyplývajúca zo smernice, teda dosiahnuť cieľ stanovený smernicou a povinnosť v zmysle článku 10 ES prijať všetky vhodné všeobecné alebo osobitné opatrenia na splnenie tejto povinnosti zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí¹³. Pri použití vnútroštátneho práva,

12 — Rozsudok z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, body 108 a 109 a tam citovaná judikatúra.

13 — Tamže, bod 110.

najmä ustanovení právnej úpravy špeciálne prijatej na vykonanie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice, musí vnútroštátny súd vykladať vnútroštátne právo v najvyššej možnej miere v zmysle znenia a cieľov tejto smernice, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, ako aj súlad s článkom 249 tretím pododsekom ES¹⁴.

34. Predpismi vnútroštátneho práva týkajúcimi sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke, na ktoré odkazuje vnútroštátne rozhodnutie, sú ustanovenia článkov L. 311-20 a L. 311-21 kódexu. Pritom samotný vnútroštátny súd uvádza, že uplatnenie týchto ustanovení, ako ich vykladá Cour de Cassation, predpokladá, aby sa v úverovej zmluve uviedol financovaný tovar alebo služby.

35. Je teda vhodné pripomenúť, že povinnosť vnútroštátneho súdu vykladať vnútroštátny predpis v zmysle znenia a účelu smernice je obmedzená výrazom „v najvyššej možnej miere“, takže sa uplatní len v prípadoch, v ktorých znenie predmetnej právnej úpravy ponecháva priestor na rôzny výklad. Dosah tejto povinnosti teda nejde až tak ďaleko, aby vyžadoval výkladu *contra legem* vnútroštátneho predpisu¹⁵.

36. Preto je na vnútroštátnom súde, aby posúdil, či uvedené ustanovenia kódexu možno vykladať tiež iným spôsobom, než ako ich vykladá Cour de Cassation, a pritom nie *contra legem*, a uplatniť ich na taký prípad, o aký ide vo veci samej, v ktorom je zrejmé, že v úverovej zmluve financovaný tovar uvedený nebol¹⁶.

37. V tejto súvislosti je ďalej užitočné pripomenúť, že podľa Súdneho dvora, ak je pravdou, že zásada výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Spoločenstva sa v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie smernice, neobmedzuje sa však iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil, do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku, ktorý odporuje smernici¹⁷. V tejto súvislosti, ak vnútroštátne právo umožňuje použitím vlastných metód výkladu vnútroštátne ustanovenie vykladať za určitých okolností tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsob-

14 — Tamže, bod 113.

15 — Pozri v tomto zmysle medzi inými rozsudok zo 17. septembra 1997, Dorsch Consult, C-54/96, Zb. s. I-4961, bod 45.

16 — V tejto súvislosti si dovoľujem zdôrazniť, že vnútroštátny predpis týkajúci sa vzájomnej závislosti, konkrétnejšie uvádzaný v prípade vo veci samej, teda ten, ktorý stanovuje plným právom zrušenie úverovej zmluvy alebo jej vyhlásenie za neplatnú ako dôsledok zrušenia alebo vyhlásenia neplatnosti zmluvy o dodávke na základe rozhodnutia súdu (článok L. 311-21 prvý odsek prvá veta kódexu), výslovne neuvádza žiaden odkaz na uvedenie financovaného tovaru alebo služby v úverovej zmluve.

17 — Rozsudok Pfeiffer a i., už citovaný, bod 115.

nosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo v súlade s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ sledovaný smernicou¹⁸.

38. Preto, ako už bolo uvedené, že články 11 a 14 smernice 87/102 nemožno na tento prípad priamo uplatniť a že rozhodnutie sporu vo veci samej treba hľadať vo vnútroštátnej právnej úprave vykladanej v najvyššej možnej miere v súlade so zmyslom znenia a cieľmi smernice 87/102, by sa prvá prejudiciálna otázka, prípustná na účely konformného výkladu vnútroštátneho práva¹⁹, mohla preformulovať takto:

„Stanovujú články 11 a 14 smernice 87/102, že vnútroštátne predpisy o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovaru alebo služieb prijaté na vykonanie uvedeného článku 11 možno uplatniť aj v prípade neuvedenia v úverovej zmluve tovarov alebo služieb, ktorých nákup sa financuje?“

2. O veci samej

39. Písomné pripomienky predložené jednotlivými vládami a Komisiou sa v podstate všetky vyjadrujú v zmysle kladnej odpovede na predloženú otázku. Títo účastníci konania zdôrazňujú, že článok 11 ods. 2 smernice 87/102 viaže právo spotrebiteľa uplatniť voči veriteľovi nápravné opatrenia na niekoľko podmienok, medzi ktorými uvedenie v úverovej zmluve financovaného tovaru alebo služby nefiguruje, a že článok 14 ods. 2 tej istej smernice potvrdzuje výklad, podľa ktorého článok 11 ods. 2 členským štátom neumožňuje stanoviť takú podmienku, na základe ktorej by bolo možné obísť uplatnenie ustanovení na ochranu spotrebiteľa týkajúcich sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke.

40. Franfinance podáva problém iným spôsobom. Podľa nej sa prvá otázka v podstate týka uplatniteľnosti ustanovení článku 11 smernice 87/102 o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke na zmluvu o otvorení úverovej linky, aká bola uzavretá v prípade vo veci samej²⁰. Na túto otázku by sa malo odpovedať záporne, pretože vyššie uvedený článok 11 sa podobne ako článok 7 tej

¹⁸ — Tamže, bod 116.

¹⁹ — Komisia v tomto zmysle poukázala na body 18 a 19 svojich písomných pripomienok. Ďalej pripomínam, že, ako to upresnil Súdny dvor, je v jeho právomoci, aby v rámci prejudiciálneho konania rozhodol o výklade aktov prijatých inštitúciami Spoločenstva, a to bez ohľadu na to, či tie majú priamy účinok (rozsudok z 10. júla 1997, Palmisani, C-261/95, Zb. s. I-4025, bod 21).

²⁰ — Franfinance zdôrazňuje, že článok II-1 predbežného návrhu úveru podpísaného manželmi Rampion uvádza, že tí sú „oprávnení zo [svojho] účtu FRANFINANCE čerpať, v rozsahu sumy maximálneho povoleného rozsahu, prostriedky na účely financovania platby [ich] nákupu... u [KpK] alebo s ňou spojeného subjektu“.

istej smernice²¹ týka len viazaných úverov alebo úverov, ktoré si spotrebiteľ vezme len na účely jediného nákupu financovaného z úveru; tento prípad treba riadne odlišiť od prípadu, keď spotrebiteľ pri príležitosti nákupu v skutočnosti získa obnoviteľný úver, na základe ktorého bude môcť u dodávateľa alebo s ním spojených subjektov uskutočniť neskoršie nákupy (otvorenie akcesorického úveru na viacero nákupov). Použitie v článku 11 ods. 2 písm. d) výrazu „s kontraktom na ich dodávku“ vyjadrenom v jednotnom čísle naznačuje, že podľa tohto článku sa jeho ustanovenia nemôžu vzťahovať na viazaný úver, iba ak by tento úver slúžil na financovanie len jednej zmluvy o dodávke.

41. Neuvedenie v zmluve o otvorení úverovej linky, aká bola uzavretá v prípade vo veci samej, financovaného tovaru alebo služby je úplne v súlade s povahou tejto zmluvy, zodpovedajúcou presnému výberu a presnej potrebe spotrebiteľa, ktorý bude môcť úver opätovne použiť v rozsahu súm, ktoré už splatil. Ide teda, ako to tiež vyplýva z článku II podmienok uvedených na opačnej strane predbežného návrhu úveru, o otvorení úverovej linky v rámci bežného účtu.

21 — Článok 7 smernice 87/102 tak stanovuje: „v prípade úveru poskytnutého na nákup tovaru, členské štáty určia podmienky, za ktorých môže byť zmenené vlastníctvo k tovaru, najmä ak spotrebiteľ nedal svoj súhlas. Ďalej zabezpečia, že kde veriteľ získa späť vlastníctvo k tovaru, účet medzi týmito stranami bude vyrovnaný, aby sa zaistilo, že zmena vlastníctva nepovedie k akémukoľvek protiprávnemu obohateniu“.

42. Franfinance ďalej dodáva, že vo francúzskom práve je uvedenie financovaného tovaru alebo služby v úverovej zmluve podmienkou na to, aby bolo možné úver kvalifikovať ako viazaný a mohli sa uplatniť pravidlá o vzájomnej závislosti podľa článkov L. 311-20 a L. 311-21. Ide o podmienku stanovenú vnútroštátnym zákonodarcom pri výkone možnosti, ktorú mu priznáva článok 11 ods. 2 druhého pododseku smernice 87/102, najmä upraviť, „za akých podmienok“ je právo spotrebiteľa uplatniť voči veriteľovi nápravné opatrenia uplatniteľné; tieto podmienky môže Súdny dvor preskúmať, len ak by zbavovali podstaty ustanovenia smernice, čo však podľa nej vo vzťahu ku skúmanej podmienke nikdy nenastane.

43. Aby bolo možné na prvú otázku odpovedať, považujem za vhodné dotknúť sa na prvom mieste otázky kvalifikovania úverovej zmluvy podpísanej manželmi Rampion a relevantnosti článku 14 smernice 87/102, ďalej otázky pôsobnosti článku 11 tej istej smernice a nakoniec výkladu, ktorý treba uplatniť na ustanovenia tohto článku 11 vo vzťahu k uvedenej požiadavke uvedenia v úverovej zmluve financovaného tovaru alebo služby.

a) Povaha úverovej zmluvy *de quo* a článok 14 smernice 87/102

ustanovenia kódexu o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke a možnosť uplatnenie vyššej úrokovej sadzby.

44. Franfinance trvá na skutočnosti, že zmluva, ktorú uzavrela s manželmi Rampion, sa netýka viazaného úveru, ale otvorenia úverovej linky, pričom to zodpovedá jednému zo zmluvných typov podľa článkov L. 313-13 a R. 311-6 kódexu a nepodlieha pravidlám o vzájomnej závislosti podľa článkov L. 311-20 a L. 311-21 kódexu.

45. Tribunal d'instance vo vnútroštátnom rozhodnutí uvádza, že KpK a Franfinance sa opierajú o formu úverovej zmluvy a ustanovenia článku L. 311-20, aby popreli akúkoľvek spojitost medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke uzavretými v prípade vo veci samej. Vnútroštátny súd na preukázanie existencie zjavnej spojitosti medzi dvoma uvedenými zmluvami však zdôrazňuje: úverová zmluva bola podpísaná v ten istý deň ako zmluva o dodávke, a to na maximálnu sumu rovnajúcu sa cene dodávky a na využitie zostávajúcej sumy úveru po stiahnutí sumy zálohy na cenu dodávky až po zaplatení tejto zálohy; návrh úveru uvádza totožnosť dodávateľa a v zmluve o dodávke sa uvádza, že Franfinance stiahne z bankového účtu manželov Rampion zálohu vo výške 10 % kúpnej ceny, ktorú prevedie v prospech KpK. Vnútroštátny súd ďalej podotýka, že odporkyne nepreukazujú, že žalobcovia mali v úmysle pôžičku, po aspoň čiastočnom splatení požičaného kapitálu, využiť na iné financovania. Vnútroštátny súd ďalej dodáva, že dôsledkom použitia formy predmetnej úverovej zmluvy je nemožnosť, v neprospech spotrebiteľa, na túto zmluvu uplatniť

46. Viac než jedna z vlád, ktoré predložili svoje pripomienky, zdôrazňuje, že okolnosti konkrétneho prípadu uvedené v predchádzajúcom bode poukazujú na existenciu jasnej spojitosti medzi oboma zmluvami podpísanými manželmi Rampion, a to bez ohľadu na neuvedenie financovaného tovaru a služby v úverovej zmluve.

47. Na základe vyššie uvedených úvah musím poznamenať, že Súdnemu dvoru neprislúcha vykonať správnu kvalifikáciu úverovej zmluvy *de quo*. Toto kvalifikovanie je v právomoci vnútroštátneho súdu a ten ju vykoná na základe príslušných vnútroštátnych právnych predpisov vrátane predpisov upravujúcich súdne právomoci. Vnútroštátne právne predpisy vyloží vnútroštátny sudca v rámci svojich povinností, ktoré mu vyplývajú z článkov 10 ES a 249 ES, v súlade s výsledkom stanoveným v článku 14 smernice 87/102, teda predchádzania tomu, aby sa odchyľovalo od ustanovení vnútroštátnych

právnych predpisov, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s touto smernicou (odsek 1) alebo aby sa tie obchádzali dohodnutím osobitných zmluvných foriem (odsek 2).

48. Osobitne bude treba vyložiť vnútroštátne právne predpisy upravujúce právomoci v najvyššej možnej miere v tom zmysle, v akom tie priznávajú súdu právomoc na základe podstaty zmluvy a skutočného účelu sledovaného zmluvnými stranami rekvalifikovať otvorenie úverovej linky ako viazaný úver na účely uplatnenia ustanovení o ochrane spotrebiteľa obsiahnutých v kódexe. Na druhej strane sama Franfinance vo svojich písomných pripomienkach a francúzska vláda na pojednávaní odkázali na nedávne rozsudky Cour de Cassation, ktoré vnútroštátnemu súdu priznali právomoc rekvalifikovať ako viazaný úver úverovú zmluvu predloženú účastníkmi konania v inej forme. Okrem toho podotýkam, že samotné znenie prvej prejudiciálnej otázky, ako je formulovaná vo vnútroštátnom rozhodnutí, umožňuje domnievať sa, že Tribunal d'instance nevyklučuje možnosť inak kvalifikovať úverovú zmluvu *de quo* než ako otvorenie úverovej linky. Zjavne nadbytočný charakter dvojitej podmienky uvedenej na konci otázky („ak úverová zmluva neuvádza financovaný tovar alebo bola uzavretá formou otvorenia úverovej linky bez uvedenia financovaného tovaru“) možno vysvetliť z tohto hľadiska.

49. Funkciou článku 14 smernice 87/102 je členské štáty zaviazat' na prijatie opatrení proti *zmluvným dojednaniám medzi jednotlivcami*, ktoré môžu brániť výsledkom sledovaným smernicou, teda opatrení, ktoré na jednej strane priznávajú záväzný charakter vnútroštátnym predpisom, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode so smernicou (odsek 1) a ktoré na druhej strane zabezpečujú, aby sa tieto predpisy neobchádzali prostredníctvom podvodných praktík vo fáze písania zmlúv (odsek 2). Tento článok teda sleduje účinné uplatnenie uvedených vnútroštátnych právnych predpisov a nezdá sa mi naopak relevantný na účely výkladu obsahu, ktorý tieto predpisy musia mať v súlade s ostatnými ustanoveniami smernice, a ktorý tak závisí len na výklade týchto ustanovení.

50. Preto sa domnievam, že článok 14 nebráni tomu, aby členské štáty viazali právo spotrebiteľa uplatniť v prípade neplnenia dodávateľom voči veriteľovi nápravné opatrenia na podmienku uvedenia financovaného tovaru alebo služby v úverovej zmluve. Či sú členské štáty oprávnené uplatňovanie pravidiel o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke viazať na uvedenie vyššie spomenutej skutočnosti, je otázkou, pre ktorú je podľa môjho názoru článok 14 irelevantný a ktorú treba naopak rozhodnúť len na základe článku 11 smernice 87/102.

b) Patrí úverová zmluva *de quo* do pôsobnosti článku 11 smernice 87/102?

a „ďalších úverových zmluvách pokrytých touto smernicou“ (bod 4)²².

51. Pre prípad, že by sa vnútroštátny súd domnieval, že, ako to tvrdí Franfinance, úverová zmluva *de quo* sa nemôže re kvalifikovať na viazaný úver, pretože je *autentickým* otvorením úverovej linky v rámci bežného účtu, treba preskúmať dôvodnosť tvrdenia Franfinance, že článok 11 smernice je pre tento typ zmluvy úplne irelevantný.

52. Ak sa vrátim o krok späť, musím, podobne ako Komisia, podotknúť, že definícia „úverovej zmluvy“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) smernice 87/102 je dostatočne široká na to, aby bez problémov zahrnula otvorenie úverovej linky v rámci bežného účtu.

53. Ďalej z prílohy I smernice — ktorá obsahuje výpočet prvkov, ktoré môžu členské štáty podľa článku 4 ods. 3 smernice stanoviť ako povinné náležitosti úverovej zmluvy — vyplýva, že „úverové zmluvy na financovanie dodávky jednotlivých tovarov a služieb“ (bod 1 prílohy) sú len jedným z typov úverových zmlúv, ktorý podlieha ustanoveniam smernice, popri „úverových zmluvách fungujúcich cez úverové karty“ (bod 2), „úverových zmluvách, ktoré nie sú pokryté touto smernicou, fungujúcich na základe účtu“ (bod 3)

54. Otvorenie úverovej linky v rámci bežného účtu teda samo osebe neuniká pôsobnosti smernice 87/102.

55. Musím ale zdôrazniť, že medzi úvermi, ktoré sú podľa článku 2 ods. 1 smernice vylúčené z pôsobnosti tejto smernice, pod písmenom e) figuruje, s výnimkou uplatnenia naň ustanovení článku 6²³, „úver formou záloh na bežný účet poskytnutý úverovou alebo finančnou inštitúciou iným spôsobom než na úverové karetné účty“ alebo, citujúc uvedený článok 6, „úver... formou zálohy na bežný účet inak než na kreditné karetné účty“.

56. Zo spisu jasne nevyplýva, či je otvorenie bežného účtu u Franfinance v prospech

22 — Nie je náhoda, že predmetná príloha stanovuje len v bode 1, t. j. len pre „úverové zmluvy na financovanie dodávky jednotlivých tovarov a služieb“, „popis tovaru a služieb zahrnutých v zmluve“ ako prvok, ktorý môže byť predpísaný ako povinná náležitosť.

23 — Článok 6 pre tento typ zmlúv pre úverovú alebo finančnú inštitúciu stanovuje voči spotrebiteľovi informačnú povinnosť.

manželov Rampion kryté kreditnou kartou. V každom prípade však ide o skutočnosť, ktorú musí zistiť Tribunal d'instance, ktorý tým, že na strane 5 vnútroštátneho rozhodnutia uviedol, že vzorom zmluvy použitým Franfinance v prípade vo veci samej je „predbežný návrh otvorenia úveru akcesorického ku kúpny m zmluvám, ktorý možno čerpať po častiach a ku ktorému sa *vystavuje kreditná karta*“²⁴, sa pravdepodobne domnieva, že tento účet je skutočne krytý kreditnou kartou.

strane výraz „tovar a služby pokryté úverovou zmluvou“ uvedený v tomto písmene d) netreba nevyhnutne chápať ako zahrnujúci opis tohto tovaru alebo služieb v úverovej zmluve, ale môže sa podľa môjho názoru vykladať v zmysle „tovarov alebo služieb, ktorých nákup je financovaný z úverovej zmluvy“. Navyše sa domnievam, že článok 11 ods. 2 písm. a), pokiaľ sa v ňom odkazuje na úverovú zmluvu uzavretú „s cieľom nakúpiť tovar alebo získať služby“, zahŕňa tiež úverové zmluvy uzavreté na účely viacerých nákupov alebo dodávok.

57. Vzhľadom na úvahy týkajúce sa možnej existencie kreditnej karty viazanej na bežný účet otvorený Franfinance v prospech manželov Rampion si teraz treba položiť otázku, či článok 11 smernice 87/102 možno uplatniť²⁵ na otvorenia úverových liniek v rámci bežného účtu.

59. Nad rámec uvedeného znenia nemožno tvrdiť, že ochrana spotrebiteľa prostredníctvom vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke je neodôvodnená v prípade, keď úverová zmluva predstavuje otvorenie úverovej linky v rámci bežného účtu.

58. V znení uvedeného ustanovenia nič nesvedčí o tom, že to pre otvorenie úverových liniek neplatí. Odkaz použitý Franfinance na výraz „s kontraktom na ich dodávku“ použitý v odseku 2 písm. d) je úplne irelevantný. Z tohto výrazu nijako ako podmienka uplatnenia ustanovenia podľa odseku 2 nevyplýva, že z úverovej zmluvy sa financuje len jediná zmluva o dodávke. Slovo „ich“ gramaticky spája „zmluvu o dodávke“ nie s úverovou zmluvou, ale s „tovar[om] a služb[ami] pokryt[ými]“ úverovou zmluvou. Na druhej

60. V zmysle dvadsiateho prvého odôvodnenia smernice 87/102, ktoré vysvetľuje dôvod zavedenia úpravy v článku 11, „keďže spotrebiteľ, ktorý kontrahoval tovar alebo služby, aby ich mohol získať na úver, by mal mať, prinajmenšom za doleuvedených okolností, svoje práva voči poskytovateľovi úveru, ktoré by boli nad rámec bežných kontraktačných práv voči nemu a dodávateľom tovaru a služieb“. Ďalej podľa toho istého odôvodnenia „horeuvedené okolnosti sú také, za ktorých poskytovateľ úveru a dodávateľ tovaru a služieb majú vopred uzatvorenú

24 — Typ č. 6 uvedený v prílohe kódexu v znení platnom v čase, keď nastali okolnosti vo veci samej. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

25 — Je sotva užitočné špecifikovať, že nenarážam na priame uplatnenie.

dohodu, na základe ktorej je úver výlučne k dispozícii zo strany poskytovateľa úveru smerom ku zákazníkom tohto dodávateľa s cieľom dať na základe uvedeného spotrebiteľovi možnosť získať tovar a služby“.

nákupe tovarov alebo služieb spočívajúcom v poskytnutí úveru inou osobou, než je dodávateľ; uvedené rozdelenie by pre spotrebiteľa znamenalo nemožnosť uplatniť nesplnenie dodávky na účely vyhnutia sa splácaniu úveru.

61. Ide teda o dodatočnú ochranu spotrebiteľa voči veriteľovi, ktorý je inou osobou, než je dodávateľ [článok 11 ods. 2 písm. a)], pre prípad, že „tovar a [alebo] služby pokryté úverovou zmluvou nie sú dodané alebo sú dodané iba čiastočne, či nie sú v zhode s kontraktom na ich dodávku“ [článok 11 ods. 2 písm. d)], pričom táto ochrana musí „prinajmenšom“ platiť vtedy, keď dodávateľ a veriteľ majú vopred existujúcu zmluvu, na základe ktorej je spotrebiteľovi uvoľnený úver [článok 11 ods. 2 písm. b) a c)]; a to s výhradou, že táto ochrana sa uplatní, až ak „spotrebiteľ vykonal nápravné opatrenia voči dodávateľovi, ale nebol zaplatený [avšak nedosiahol uspokojenie svojich práv — *neoficiálny preklad*], na čo bol oprávnený“ [článok 11 ods. 2 písm. e)].

63. Pritom je celkom zrejmé, že riziká takéhoto oslabenia ochrany spotrebiteľa, ktoré sa článok 11 snaží obmedziť, existujú aj vtedy, keď úver možno čerpať nie len na jeden, ale na viacero nákupov.

64. Domnievam sa teda, že nie je dôvod domnievať sa, že otvorenie úverovej linky v rámci bežného účtu určené na financovanie neurčitého počtu nákupov tovarov alebo služieb svojou povahou vymyká pôsobnosti článku 11 smernice 87/102.

62. Cieľom uvedenej dodatočnej ochrany spotrebiteľa pre prípad neplnenia dodávateľom, ktorú predstavuje právo uplatniť voči veriteľovi nápravné opatrenia, je vyrovnať oslabenie ochrany spotrebiteľa (v porovnaní so situáciou, keď by úver poskytol priamo dodávateľ), ktoré by inak viedlo k uvedenému „rozdeleniu“ jeho zmluvného partnera pri

65. To ďalej neznamená, že ochranu, ktorá sa musí v súlade s týmto článkom ponúknuť spotrebiteľovi, nemožno upraviť odlišným spôsobom, aby sa mohli zohľadniť špecifické vlastnosti uvedeného otvorenia úverovej linky v porovnaní s úverom poskytnutým na účely jediného nákupu.

66. Článok 11 ods. 2 je okrem toho napísaný tým spôsobom, aby členským štátom umožnil stanoviť právnu úpravu ochrany vhodnej vzhľadom na vlastnosti každého typu úverovej zmluvy. V čom teda musí uvedená dodatočná ochrana spotrebiteľa spočívať, čiže čo je presne predmetom „práva vykonať voči veriteľovi nápravné opatrenia“, ktoré musí byť spotrebiteľovi priznané, článok 11 ods. 2 nešpecifikuje. Táto špecifikácia prislúcha členským štátom, od ktorých druhý pododsek požaduje, aby stanovili, „do akej miery a za akých podmienok sú tieto nápravné opatrenia uplatniteľné“²⁶.

67. V tejto súvislosti možno predpokladať rôzne formy ochrany: uvádzam napríklad možnosť namietat voči veriteľovi neplnenie dodávateľom na účely vyhnutia sa alebo pozastavenia splácania úveru; žiadanie zníženia úveru alebo zrušenia úverovej zmluvy, pričom veriteľ vráti už vyplatené splátky; žiadanie riadneho splnenia, na náklady veriteľa, zmluvy o dodávke, ak je jej predmetom spotrebný tovar; a nakoniec tiež žiadanie od veriteľa náhrady škody vyplývajúcej

z neplnenia dodávateľom²⁷. Vo Francúzsku články L. 311-20 a L. 311-21 kódexu stanovujú plynutie lehoty na plnenie zo strany dlžníka až od dodania tovaru alebo poskytnutia služby, z čoho možno v praxi vyvodit možnosť namietat voči veriteľovi neplnenie, ak to spočíva v chýbajúcej dodávke alebo poskytnutí služby; ďalej plným právom zrušenie alebo vyhlásenie za neplatné takých zmlúv, ak súd zruší alebo vyhlási za neplatnú druhú zmluvu.

68. V súvislosti s neplnením dodávateľom, ktoré súvisí s jedným alebo viacerými tovarmi alebo službami nakúpenými spotrebiteľom na úver prostredníctvom *autentického* otvorenia úverovej linky v rámci bežného účtu, je predstaviteľné, že nápravné opatrenie priznané spotrebiteľovi voči veriteľovi môže spočívať v možnosti namietat vyššie uvedené neplnenie na účely dočasného alebo úplného vyhnutia sa povinnostiam, ktoré v rámci úverovej zmluvy vyplývajú spotrebiteľovi

26 — Z problematiky nastolenej prejudiciálnou otázkou Tribunal d'instance navyše vyplýva otázka, ktorou sa tu zaoberať nebudem, či je článok 11 ods. 2 smernice 87/102 dostatočne presný a bezpodmienečný, pokiaľ ide o povahu práv, ktoré sa majú spotrebiteľovi priznať. Pozri v tejto súvislosti, v kladnom zmysle, návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Lenz 7. decembra 1995 vo veci *El Corte Inglés*, C-192/94, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. marca 1996 (Zb. s. I-1281, body 11 až 13), ktorý z článku 11 smernice 87/102 vyvodzuje „určitý minimálny štandard výkonu... práv“, ktoré treba spotrebiteľovi zabezpečiť.

27 — Vnútroštátna právna úprava, ktorá sa najmä vzťahuje na ochranu spotrebiteľa voči veriteľovi, je podobná úprave v Spojenom kráľovstve. Časť 75 Consumer Credit Act z roku 1974 dokonca pre úver, na ktorý sa tento akt vzťahuje a ktorý sa spotrebiteľovi poskytne na základe predtým existujúcej zmluvy medzi veriteľom a dodávateľom, stanovuje, že v prípade podvodov („*misrepresentation*“) alebo neplnenia dodávateľa patrí spotrebiteľovi voči veriteľovi obdobný nárok („*a like claim*“) ako ten, ktorý mu patrí voči dodávateľovi. Ide o solidárnu zodpovednosť („*joint and several liability*“) medzi veriteľom a dodávateľom (teda bez povinnosti predchádzajúceho obrátenia sa na dodávateľa), ktorá sa dokonca považuje za zodpovednosť za škody vyplývajúce z neplnenia dodávateľa.

v súvislosti s touto konkrétnou dodávkou, a nie tiež v práve od tejto zmluvy odstúpiť *in toto*.

aby sa financovaný tovar alebo služba uviedli v úverovej zmluve.

69. Keďže bolo preukázané, že na zmluvu o otvorení úverovej linky v rámci bežného účtu, ktorá patrí do pôsobnosti smernice 87/102, sa vzťahujú tiež podmienky stanovené v článku 11 tejto smernice, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby tam, kde je potrebné kvalifikovať ako takú zmluvu tiež zmluvu, ktorú uzavreli manželia Rampion v prípade vo veci samej, preskúmal, v akej miere ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s týmto článkom, možno uplatniť tiež na túto zmluvu²⁸, pričom nemožno dospieť k opačnému výsledku, než aký sleduje smernica.

71. V tejto súvislosti súhlasím so stanoviskom Komisie a vlád, ktoré predložili svoje pripomienky: táto podmienka nie je s článkom 11 zlučiteľná. V rozpore s tvrdením Franfinance stanovenie takej podmienky neumožňuje článok 11 ods. 2 druhý pododsek. Toto ustanovenie, ktoré na členské štáty deleguje stanovenie nie len „miery“, ale tiež „podmienok“, za akých je toto právo vykonať voči veriteľovi nápravné opatrenia „uplatniteľné“, nemá jasne za cieľ spochybniť podmienky vzniku tohto práva, ktoré článok 11 ods. 2 prvý pododsek stanovuje vyčerpávajúcim spôsobom; toto ustanovenie totiž členské štáty oprávňuje na upresnenie procesných podmienok výkonu tohto práva²⁹.

c) Výklad podmienok podľa článku 11 smernice a požiadavka uvedenia v úverovej zmluve financovaného tovaru alebo služby

70. Tu treba preskúmať, či citovaný článok 11 umožňuje, aby vnútroštátne ustanovenie, ktoré ho má vykonať, viaže uznanie práva spotrebiteľovi na vykonanie nápravných opatrení voči veriteľovi na podmienku,

72. Článok 11 smernice teda treba vykladať v tom zmysle, že kde spotrebiteľ získa od inej osoby, než je dodávateľ, úver na účel nákupu tovarov alebo služieb na základe vopred existujúcej zmluvy medzi touto osobou a dodávateľom, ktorá má vlastnosti uvedené v článku 11 ods. 2 písm. b), spotrebiteľ má v prípade čiastočného alebo úplného neplnenia spochybňujúceho v dodávke tovaru alebo služby voči veriteľovi právo vykonať nápravné opatrenia

28 — Mám na mysli napríklad uplatnenie obdobným spôsobom článkov L. 311-20 a L. 311-21 kódexu, ktoré sa týkajú len „viazaných úverov“.

29 — Tieto podmienky môžu podľa môjho názoru obsahovať tiež špecifikovanie podmienok uvedených v článku 11 ods. 2 písm. e) smernice, teda iniciatívu, ktorú musí spotrebiteľ voči neplniacemu dodávateľovi podniknúť ešte pred tým, než vykoná svoje právo voči veriteľovi; či napríklad postačí neodpovedanie na výzvu, alebo či je nevyhnutné podanie žaloby.

po tom, čo svoje práva neúspešne uplatnil voči dodávateľovi, a to nezávisle od skutočnosti, či je tento tovar alebo služba uvedená v úverovej zmluve.

73. Prirodzene prináleží vnútroštátnemu súdu, aby preskúmal, v akej miere možno relevantné ustanovenia vnútroštátneho práva uplatniť takým spôsobom, aby sa nedospelo k opačnému výsledku, než aký sleduje článok 11 smernice vykladaný týmto spôsobom.

74. Nakoniec považujem za užitočné vzhľadom na odkazy tak vnútroštátneho súdu, ako aj niektorých vlád, ktoré predložili svoje pripomienky týkajúce sa v prípade vo veci samej existencie zjavnej spojitosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke, upresniť, že podľa článku 11 od vyššie uvedenej okolnosti existencia práva spotrebiteľa na vykonanie nápravných opatrení voči veriteľovi v prípade neplnenia dodávateľom nezávisí. To znamená, že tento článok vyžaduje, aby sa toto právo priznalo spotrebiteľovi prinajmenšom v prípade, keď medzi veriteľom a dodávateľom existuje vopred dohodnutá zmluva, na základe ktorej je úver uvoľnený zo strany tohto veriteľa výlučne zákazníkom tohto dodávateľa na získanie tovaru a služieb od tohto dodávateľa a spotrebiteľ získa svoj úver v zhode s touto vopred existujúcou zmluvou [dvadsiate prvé odôvodnenie a článok 11 ods. 2 písm. b) a c) smernice].

75. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prvú prejudiciálnu otázku položenú Tribunal d'instance takto:

Článok 11 smernice 87/102 vyžaduje, aby sa vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovarov alebo služieb, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s týmto článkom, mohli uplatniť aj v prípade neuvedenia tovarov alebo služieb, ktorých nákup sa financuje, v úverovej zmluve.

B — O druhej prejudiciálnej otázke

1. Úvahy na úvod a o prípustnosti

76. Z vnútroštátneho rozhodnutia jasne vyplýva, že Tribunal d'instance sa pýta, či môže sám bez návrhu uplatniť nie ustanovenia smernice 87/102 (ktoré, ako už bolo uvedené vyššie, nemožno priamo uplatniť v rámci sporu medzi jednotlivcami), ale niektoré ustanovenia *vnútroštátneho práva*, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s touto smernicou.

77. Hoci vnútroštátne rozhodnutie v rámci časti uvádzajúcej skutkové okolnosti pripomína, že v rámci konania *a quo* Tribunal d'instance prostredníctvom medzitýmneho rozhodnutia z 1. júna 2005 bez návrhu vzniesol skutočnosti vyplývajúce z článkov kódexu týkajúcich sa podomového predaja a článku L. 311-10 kódexu, pokiaľ ako obligatórny stanovuje odkaz v úverovej zmluve na ustanovenia o vzájomnej závislosti podľa článkoch L. 311-20 a nasl. kódexu, to isté vnútroštátne rozhodnutie však v odôvodnení týkajúcom sa druhej prejudiciálnej otázky berie do úvahy len prípadné uplatnenie bez návrhu týchto ustanovení, ktoré do vnútroštátneho práva preberajú články 11 a 14 smernice³⁰.

78. Preto bez ohľadu na jej širokú formuláciu treba druhú prejudiciálnu otázku v zmysle odôvodnenia vnútroštátneho rozhodnutia chápať ako odkazujúcu na možnosť, aby vnútroštátny súd bez návrhu uplatnil právne predpisy o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke podľa článkov L. 311-20 a nasl. kódexu v rozsahu, v akom preberajú článok 11 smernice 87/102.

30 — Druhá prejudiciálna otázka by inak bola na účely rozhodnutia sporu *a quo* irelevantná, ak by sa posudzovala vzhľadom na prípadné hypotetické uplatnenie bez návrhu vnútroštátnym súdom v medzitýmnom rozhodnutí z 1. júna 2005 predpisov kódexu týkajúcich sa podomového predaja — ktoré nevykonávajú smernicu 87/102, ale smernicu Rady 85/577/EHS z 20. decembra 1985 na ochranu spotrebiteľa pri zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov (Ú. v. ES L 372, s. 31; Mim. vyd. 15/001, s. 262) — alebo článku L. 311-10 bodu 3 kódexu, ktorý predpisuje odkaz v úverovej zmluve na právne predpisy týkajúce sa vzájomnej závislosti podľa článkov L. 311-20 a nasl., avšak bez toho, aby tento odkaz požadovala smernica 87/102.

79. Vnútroštátny súd pripomína, že podľa procesných pravidiel jeho vnútroštátneho poriadku, ktoré vyložil Cour de Cassation, súd môže bez návrhu uplatniť len pravidlá „verejného poriadku súvisiace s riadením“, ktoré sú prijímané vo verejnom záujme, a nie tiež na pravidlá „verejného poriadku súvisiace s ochranou“, ktoré sú prijímané v záujme určitej kategórie osôb. Vnútroštátny súd uvádza, že judikatúra Cour de Cassation, pokiaľ uvádza, že právna úprava v oblasti spotrebiteľského úveru bola stanovená len v záujme spotrebiteľa a verejnému poriadku v oblasti riadenia, je cudzia, odporuje uplatneniu bez návrhu ustanovení článkov L. 311-20 a nasl. kódexu.

80. S cieľom preskúmať správnosť tohto prístupu Cour de Cassation, vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby upresnil, či smernica 87/102 naopak nesleduje širší cieľ, než len ochranu spotrebiteľa, súvisiaci s organizovaním spotrebiteľského trhu. Zdá sa, že vnútroštátny súd sa domnieva, že v prípade kladnej odpovede by bol oprávnený bez návrhu uplatniť články L. 311-20 a nasl. kódexu, ako keby šlo o pravidlá verejného poriadku súvisiace s riadením.

81. Upresnenie účelu smernice 87/102 Súdny dvorom teda vnútroštátny súd v zásade žiada na účely uplatnenia konceptov a pravidiel *vnútroštátneho procesného práva*, ktoré by ho mohli viesť k uplatneniu bez návrhu pravidiel podľa článkov L. 311-20

a L. 311-21 kódexu. Z tohto hľadiska preto ide o uplatnenie bez návrhu týchto pravidiel vykonané v súlade s vnútroštátnym právom a nie podľa práva Spoločenstva.

82. Preto sa domnievam, že Súdny dvor musí odpovedať na prejudiciálnu otázku zo širšieho hľadiska, aby vnútroštátny súd naviedol, v akej miere je uplatnenie citovaných pravidiel kódexu prípadne povolené v súlade so samotným právom Spoločenstva, teda nad rámec uplatnenia citovaných kontextov a pravidiel vnútroštátneho procesného práva a v zmysle účelu sledovaného smernicou 87/102.

83. Franfinance však spochybňuje prípustnosť druhej prejudiciálnej otázky, tvrdiac jej neužitočnosť na účely rozhodnutia sporu vo veci samej. Zdôrazňuje, že v rozpore s tým, čo uvádza vnútroštátny súd, manželia Rampion vo svojom návrhu výslovne vzniesli otázku vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke, ktoré podpísali, pričom najmä navrhujú, aby súd vyhlásil zrušenie prvej zmluvy „ako dôsledok“ vyhlásenia neplatnosti alebo zrušenia druhej zmluvy. Vôbec teda nejde o potrebu uplatniť bez návrhu ustanovenia, na ktoré odkazujú žalobcovia.

84. V tejto súvislosti uvádzam, že zo spisu vyplýva, že manželia Rampion navrhli, aby súd zrušil úverovú zmluvu uzavretú s Franfinance „ako dôsledok“ vyhlásenia neplatnosti zmluvy o dodávke uzavretej s KpK, ktoré uviedli ako hlavný žalobný návrh. Zo spisu však nevyplýva, že by na podporu svojho návrhu na zrušenie úverovej zmluvy výslovne odkázali na články L. 311-20 a L. 311-21 kódexu. Hoci nepovažujem za nedôvodné tvrdiť, čo v podstate tvrdí Franfinance, že tieto články možno považovať za články, na ktoré odkazovali manželia Rampion prinajmenšom implicitne, v každom prípade podotýkam, že vnútroštátny súd je pravdepodobne opačného názoru a prináleží tomuto súdu, a nie Súdnemu dvoru, aby sa o tejto otázke vyslovil, keďže ide čisto o otázku vnútroštátneho procesného práva. Navyše sa nezdá, že by manželia Rampion navrhli zrušenie súdom úverovej zmluvy tiež ako dôsledok zrušenia súdom zmluvy o dodávke navrhovaného subsidiárne.

85. Nie je teda zjavné, ako to tvrdí Franfinance, že výklad práva Spoločenstva požadovaný v druhej prejudiciálnej otázke nemá žiadnu súvislosť so skutkovým stavom alebo predmetom prípadu vo veci samej alebo že nastolená otázka je hypotetickej povahy. Nezdá sa mi teda, že prípustnosť uvedenej otázky možno spochybniť.

2. O veci samej

veľkoobchodníkom a maloobchodníkom s tovarom i zabezpečovateľom služieb“ (piate odôvodnenie).

86. Pokiaľ ide o účel sledovaný zákonomdarcom Spoločenstva pri prijímaní smernice 87/102, z jej „odôvodnení“ vyplýva, že zámerom tejto smernice je vyrovnať rozdiely medzi právnymi úpravami členských štátov v oblasti spotrebiteľského úveru s dvojitým účelom, a to zabezpečenia fungovania spoločného trhu v oblasti spotrebiteľského úveru (tretie až piate odôvodnenie) a ochrany spotrebiteľov vstupujúcich do týchto úverov (šieste, siedme a deviate odôvodnenie)³¹. To vo svojich písomných pripomienkach týkajúcich sa druhej prejudiciálnej otázky pripomínajú Komisia a francúzska, talianska a španielska vláda.

87. Najmä pokiaľ ide o prvý cieľ, v odôvodneniach smernice sa uvádza, že „rozdiely v právnych predpisoch môžu viesť ku skresleniu súťaže medzi poskytovateľmi úveru v spoločnom trhu“ (druhé odôvodnenie), „tieto rozdiely obmedzujú príležitosti, ktoré spotrebiteľ má, aby v členských štátoch získal úver“, a „ovplyvňujú objem a povahu žiadaného úveru a tiež obchod s tovarom a službami“ (tretie odôvodnenie), preto „[majú] vplyv na voľný pohyb tovarov a služieb, ktoré môže spotrebiteľ získať na úver“, a „priamo ovplyvňujú fungovanie spoločného trhu“ (štvrté odôvodnenie), kde „vytvorenie spoločného trhu spotrebiteľského úveru... by bolo rovnako prospešné spotrebiteľom, poskytovateľom úveru, výrobcom,

88. Harmonizácia vnútroštátnych predpisov v oblasti spotrebiteľského úveru sledovaná smernicou 87/102 teda nie je nepochybne určená len na zabezpečenie minimálnej úrovne ochrany spotrebiteľov v každom členskom štáte, ale tiež a na prvom mieste na podporu, v súvislosti so spotrebiteľským úverom, vytvorenia homogénnejších podmienok hospodárskej súťaže na území Spoločenstva prostredníctvom odstránenia zásadných príčin v oblasti právnej úpravy tvoriacich prekážky a narušenia voľnej hospodárskej súťaže medzi poskytovateľmi úveru, čo je prospešné pre efektívnosť hospodárstva, a to tak na trhu spotrebiteľského úveru, ako aj na trhu tovarov a služieb, ktoré možno získať na úver.

89. Nezdá sa preto možné súhlasiť s výkladom, podľa ktorého sú ustanovenia smernice 87/102 a následne ustanovenia vnútroštátnych predpisov, ktoré ich preberajú, upravené výlučne z hľadiska ochrany spotrebiteľa. Preto však prináleží vnútroštátnemu súdu, a nie Súdnemu dvoru, aby preskúmal, či v zmysle upresneného účelu smernice 87/102 treba vnútroštátne predpisy, ktoré ju preberajú, medzi nimi články

31 — Rozsudky z 23. marca 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Zb. s. I-1741, bod 20, a zo 4. marca 2004, Cofinoga, C-264/02, Zb. s. I-2157, bod 25.

L. 311-20 a L. 311-21 kódexu (čo sa mi zdá pravdepodobné), kvalifikovať ako spadajúce do „verejného poriadku v oblasti riadenia“ na účely ich uplatnenia bez návrhu v *zmysle vnútroštátneho procesného práva*.

90. Preto sa nedomnievam, že odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku sa môže obmedziť na vyššie uvedené úvahy. Podľa môjho názoru totiž uvedená otázka, čítaná v zmysle odôvodnenia vnútroštátneho rozhodnutia, vznáša otázku uplatnenia bez návrhu pravidiel podľa článkov L. 311-20 a L. 311-21 kódexu v širšom význame. Tým, že sa Tribunal d'instance pýta, v akej miere možno závery vyslovené Súdnym dvorom v rozsudkoch Océano Grupo Editorial a Salvat Editores a Cofidis prebrať do právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského úveru³², v podstate navrhuje, aby Súdny dvor tiež naznačil, či vnútroštátny súd môže bez návrhu uplatniť ustanovenia článkov L. 311-20 a L. 311-21 kódexu *na základe práva Spoločenstva*, aj keď to vnútroštátne právo vylučuje.

91. Preto súhlasím s tvrdením Komisie, že na zodpovedanie druhej prejudiciálnej otázky treba určiť, či ochrana, ktorou sa smernica 87/102 snaží zabezpečiť spotrebiteľa, znamená, že vnútroštátny súd môže bez

návrhu uplatniť vnútroštátne ustanovenie o ochrane spotrebiteľa, ktoré preberá jej článok 11 ods. 2³³.

92. V prospech kladnej odpovede na túto formulovanú otázku sa vyjadrili Komisia a talianska a španielska vláda, a to v podstate z dôvodu, že aj pre skúmanú právnu úpravu sú relevantné dôvody uvedené Súdnym dvorom v rozsudkoch Océano Grupo Editorial a Salvat Editores a Cofidis, že účinná ochrana práv, ktoré smernica 93/13 priznáva spotrebiteľom, vyžaduje, aby vnútroštátny súd mohol bez návrhu preskúmať nekalý charakter zmluvných podmienok.

93. S týmto stanoviskom nesúhlasia rakúska a francúzska vláda. Prvá uvedená vláda podotýka, že len členským štátom prináleží určiť spôsob súdnej ochrany práv, ktoré smernica 87/102 priznáva spotrebiteľovi a že hoci tie sú povinné zabezpečiť účinnosť tejto ochrany, tá nevyhnutne nezahŕňa povinnosť alebo možnosť pre vnútroštátne súdy bez návrhu uplatniť ustanovenia, ktoré chránia spotrebiteľa. Tiež francúzska vláda odkazuje na zásadu procesnej nezávislosti členských štátov, ktorá je špecificky zdôraznená v skúmanej právnej úprave článkom 11 ods. 2 druhým pododsekom smernice 87/102, a uvádza, že judikatúra Cour de Cassation, ktorá súdu neumožňuje, aby bez návrhu uplatnil tvrdenie vyplývajúce z pravidiel o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke, nie je v rozpore so zásadami ekvivalencie a efektivity,

32 — Pozri bod 26 vyššie.

33 — Pozri pripomienky Komisie, bod 33.

ktoré podľa judikatúry Spoločenstva obmedzujú túto procesnú nezávislosť. Najmä pod záštitou účinnosti ochrany francúzska vláda zdôrazňuje, že uvedená judikatúra spotrebiteľovi nadmerne nestáži, ani prakticky neznemožňuje žiadať, aby súd konštatoval existenciu podmienok uplatnenia takých pravidiel, pričom toto konštatovanie navyše žiadne ustanovenie kódexu spotrebiteľovi neukladá v rámci určitej lehoty. Nakoniec podľa francúzskej vlády nie sú rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores a Cofidis pre prípad vo veci samej relevantné, pretože závery v nich vyvedené sa zakladajú na ustanoveniach smernice 93/13, ktoré nemajú ekvivalent v smernici 87/102.

z priameho účinku práva Spoločenstva. Tieto podmienky však nemôžu byť menej priaznivé ako podmienky týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy, ani nemôžu prakticky znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva³⁴.

94. Ja sám začnem tým, že pripomeniem, že podľa ustálenej judikatúry je na súdoch členských štátov, aby uplatnením zásady spolupráce formulovanej v článku 10 ES zabezpečili právnú ochranu, ktorá jednotlivcom vyplýva z priameho účinku práva Spoločenstva. Ak neexistuje príslušná právna úprava Spoločenstva, je vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré jednotlivci vyvodzujú

95. Ide o dobre známe zásady „procesnej nezávislosti“ členských štátov a príslušných obmedzení, ktoré predstavujú podmienky „ekvivalentnosti“ a efektivity“ ochrany. Tieto zásady tvrdené s odkazom na súdnu ochranu práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z ustanovení práva Spoločenstva, ktoré majú priamy účinok, sa musia považovať za uplatniteľné rovnakým spôsobom s odkazom na súdnu ochranu práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z vnútroštátnych ustanovení, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s ustanoveniami smernice Spoločenstva. V jednom aj v druhom prípade ide totiž stále o práva „s pôvodom v Spoločenstve“ a bolo by úplne neprimerané pripustiť, že obmedzenia procesnej nezávislosti, ktorú majú členské štáty pri úprave súdnej ochrany týchto práv, môžu byť menej prísne, ak bola smernica prebratá do vnútroštátneho práva, než keby prebratá nebola.

34 — Pozri najmä rozsudky zo 16. decembra 1976, Rewe, 33/76, Zb. s. 1989, bod 5; Comet, 45/76, Zb. s. 2043, body 12 až 16; z 9. novembra 1983, San Giorgio, 199/82, Zb. s. 3595, bod 12, a zo 14. decembra 1995, Peterbroeck, C-312/93, Zb. s. I-4599, bod 12.

96. V zásade sa treba domnievať, že zásada efektivity ochrany je dodržaná, ak procesné podmienky pre žaloby smerujúce k zabezpečeniu ochrany práv s pôvodom v Spoločenstve ponúkajú jednotlivcovi primeranú možnosť uplatniť tieto práva pred súdom³⁵. Príliš krátke prekuzívne lehoty alebo príliš veľké dôkazné bremeno napríklad môžu ich majiteľom nadmerne sťažiť alebo prakticky znemožniť výkon práv pred súdom.

97. Procesné pravidlá a zásady vnútroštátneho procesného práva týkajúce sa právomoci súdu podávať podnety patria nepochybne tiež do oblasti vyššie uvedených procesných podmienok. Pritom ak je pravdou, že zákaz, aby vnútroštátny súd bez návrhu uplatnil predpisy, ktoré priznávajú práva s pôvodom v Spoločenstve, neohrozuje možnosť majiteľa tohto práva toto uplatniť pred súdom, treba v každom prípade pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že účinná ochrana práv vyplývajúcich z práva Spoločenstva môže za určitých podmienok aj tak vyžadovať možnosť zásahu vnútroštátnym súdom bez návrhu.

98. V rozsudku Peterbroeck³⁶ totiž Súdny dvor rozhodol, že právo Spoločenstva bráni uplatneniu vnútroštátneho procesného predpisu, ktorý s obdobnými podmienkami, aké platia pre konanie vo veci samej pred súdom *a quo*, vnútroštátnemu súdu zakazuje bez návrhu preskúmať súlad vnútroštátneho právneho ustanovenia s ustanovením Spoločenstva, ak sa tohto posledného uvedeného ustanovenia jednotlivec nedovolal v určitej lehote. V tom istom rozsudku Súdny dvor uviedol, že „každý prípad, keď sa nastoľuje otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv osôb podliehajúcich súdnej právomoci priznaných právnym poriadkom Spoločenstva, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebehu a jeho osobitostiach na rôznych vnútroštátnych súdoch“³⁷.

99. V rozsudku Océano Grupo Editorial a Salvat Editores Súdny dvor bez toho, aby výslovne odkázal na judikatúru uvedenú v bode 94 vyššie, vzhľadom na ustanovenie o súdnej príslušnosti vložené do zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom v zmysle smernice 93/13 uviedol, že účinnú ochranu spotrebiteľa možno dosiahnuť, len ak sa vnútroštátnemu súdu prizná možnosť bez návrhu posúdiť nekalý charakter v zmysle uvedenej smernice takých podmienok³⁸. K tomuto záveru Súdny dvor dospel *len na základe* týchto úvah uvedených v bode 26 uvedeného rozsudku:

35 — Generálny advokát Jacobs vo svojich návrhoch prednesených 15. júna 1995 v spojených veciach Van Schijndel a Van Veen, C-430/93 a C-431/93, v ktorých bol vynesený rozsudok zo 14. decembra 1995 (Zb. s. I-4705, bod 25), považoval na účely dodržania zásady efektivity za „dostatočné“, „aby vnútroštátne procesné podmienky dali jednotlivcom možnosť svoje práva uplatniť“.

36 — Rozsudok Peterbroeck, už citovaný, bod 21.

37 — Tamže, bod 14. Súdny dvor sa na to isté kritérium následne odvolal tiež v rozsudku Cofidis, už citovaný, bod 37.

38 — Rozsudok Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 26.

„Účel článku 6 smernice [93/13], ktorý členským štátom ukladá zabezpečiť, aby nekalé podmienky neboli pre spotrebiteľa záväzné, nemožno dosiahnuť, ak je na spotrebiteľa, aby sám poukázal na zneužívajúci charakter týchto podmienok. V sporoch, ktorých hodnota je často obmedzená, môžu náklady na služby advokáta prevyšovať záujem, ktorý je predmetom sporu, čo môže spotrebiteľa odradiť od toho, aby sa proti uplatneniu nekalých podmienok bránil. Hoci v mnohých členských štátoch procesné pravidlá jednotlivcom umožňujú obhajovať sa v takých sporoch sami, existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že najmä z dôvodu svojej nevedomosti spotrebiteľ na nekalý charakter jemu predložených podmienok nepoukáže.“

100. Súdny dvor teda na účely zabezpečenia účinnosti ochrany spotrebiteľa vyplývajúcej zo smernice 93/13 vyvodil potrebu zásahu súdu bez návrhu zo skutočnosti, že disproporcia medzi hodnotou sporu a nákladmi na služby advokáta môže viesť spotrebiteľa k tomu, že nebude súdnou cestou brániť svoje práva alebo, kde to vnútroštátny právny poriadok umožňuje, že sa bude obhajovať sám, a teda neprimeraným spôsobom.

101. Tieto úvahy Súdny dvor zdôraznil v nasledujúcom rozsudku Cofidis³⁹, aby vyhlásil, že procesné pravidlo, ktoré vnútroštátnemu súdu zakazuje, po uplynutí prekluzívnej lehoty, bez návrhu alebo na základe výnimky vznesenej spotrebiteľom poukázať na nekalý charakter podmienok, ktorých vykonanie vyžaduje predajca alebo dodávateľ, môže v sporoch proti spotrebiteľom nadmerne sťažiť uplatnenie ochrany, ktorú týmto priznáva smernica 93/13⁴⁰.

102. Pritom, ako to tvrdia Komisia a španielska vláda, aj ja sa domnievam, že vyššie uvedené úvahy celkom platia tiež vzhľadom na ochranu spotrebiteľa podľa smernice 87/102. Dokonca by som povedal, že ešte viac platia v tomto druhom kontexte, pretože ak spotrebiteľ nakúpi tovar alebo služby na úver, je to obvyčajne preto, že jeho vlastné prostriedky, ktorými disponuje, sú obmedzené, a teda že riskuje, že pre náklady na služby advokáta bude nútený vzdať sa obrany alebo primeranej obrany svojich práv pred súdom.

39 — Rozsudok Cofidis, už citovaný, body 33 a 34.

40 — Tamže, bod 36.

103. Ďalej sa mi nezdá, že v opačnom zmysle môže mať význam skutočnosť, ktorú zdôraznila francúzska vláda, že smernica 87/102 neobsahuje obdobné ustanovenia ako články 6 a 7 smernice 93/13.

104. Pokiaľ ide o článok 6 druhej uvedenej smernice, z ktorej vychádza odôvodnenie uvedené Súdnym dvorom v bode 26 rozsudku Océano Grupo Editorial e Salvat Editores (pozri bod 99 vyššie), nemyslím si, že jeho doslovné znenie má v tomto odôvodnení rozhodujúci význam. Koniec koncov, tým že členským štátom nariaďuje, aby zabezpečili, „aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa... neboli záväzné pre spotrebiteľa“, tento článok len opisuje podstatu ochrany, ktorú má smernica 93/13 poskytnúť spotrebiteľovi, na úrovni materiálneho práva, proti zmluvným klauzulám, ktoré neboli predmetom individuálneho rokovania a ktoré možno v zmysle tejto smernice kvalifikovať ako nekalé, pričom uvedené odôvodnenie Súdu sa v podstate sústreďuje na osobitné podmienky súvisiace s povahou sporu a postup potrebný na jeho rozhodnutie a možnú prekážku, ktoré tie predstavujú pre účinnú súdnu ochranu hmotnoprávneho postavenia, ktoré vyššie uvedená smernica chce spotrebiteľovi priznať.

105. Pritom aj keď článok 11 ods. 2 smernice 87/102 nešpecifikuje, „do akej miery“ uplatniť práva spotrebiteľa voči poskytovate-

ľovi úveru nápravné opatrenia, a toto určenie presúva na členské štáty, v každom prípade požaduje, aby toto právo bolo spotrebiteľovi priznané vnútroštátnymi poriadkami za splnenia určitých podmienok; právny poriadok Spoločenstva ešte všeobecnejšie požaduje, aby tomuto právu — priznanému spotrebiteľovi hmotným právom, avšak stále s pôvodom v Spoločenstve — bola vo vnútroštátnom práve zabezpečená účinná ochrana. Pre túto ochranu však existuje riziko, že ak sa neumožní zásah súdu bez návrhu, budú jej brániť tie isté osobitné podmienky súvisiace s povahou sporu a postupu potrebného na jeho vyriešenie, ktoré Súdny dvor uviedol v bode 26 rozsudku Océano Grupo Editorial e Salvat Editores.

106. Pokiaľ ide o článok 7 smernice 93/13, je pravdou, že Súdny dvor v bodoch 27 a 28 už citovaného rozsudku podotkol, že poukázanie bez návrhu na nekalý charakter zmluvných podmienok je koniec koncov tiež vhodným prostriedkom na dosiahnutie cieľa — ktorý musia členské štáty v zmysle tohto článku sledovať —, aby sa už do zmlúv uzatváraných medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi nekalé podmienky nevkladali. V každom prípade sa mi však zdá, že podľa štruktúry rozsudku je táto úvaha len dodatočným odôvodnením rozhodnutia prijatého Súdnym dvorom týkajúceho sa potreby umožniť zásah súdu bez návrhu; rozhodnutie, ku ktorému, ako

už bolo zdôraznené, Súdny dvor už dospel v rámci odôvodnenia vykonaného v bode 26 toho istého rozsudku, ktoré sa týkalo výlučne okolností zameraných na odradenie spotrebiteľa od primeraného bránenia súdnou cestou právneho postavenia, ktoré mu chcela priznať smernica 93/13.

obranu pred súdom za právnej pomoci advokáta, pričom druhý účastník tak urobil.

108. Preto navrhujem, aby Súdny dvor na druhú prejudiciálnu otázku odpovedal takto:

107. Z iného hľadiska ďalej podotýkam, že skutočnosť, že konanie prebiehajúce pred Tribunal d'instance bolo začaté na návrh manželov Rampion a že ich zastupuje advokát, zatiaľ čo vo vnútroštátnych konaniach, v súvislosti s ktorými boli vydané rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores a Cofidis, sa žalovaní spotrebiteľia na súd nedostavili, v prípade vo veci samej neodôvodňuje iný záver, pokiaľ ide o potrebu umožniť zásah súdu bez návrhu na účely účinnej ochrany práv spotrebiteľa, než záver prijatý v týchto rozsudkoch. Problém totiž treba rozhodnúť vo všeobecnejšej rovine, teda v zmysle povahy sporu a vlastností postupu potrebného na jeho rozhodnutie, neberúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu. Na druhej strane nevidím, ako by sa mohlo uznať, aby sa ten istý predpis o ochrane spotrebiteľa mohol považovať za uplatniteľný bez návrhu na spotrebiteľa a nie na druhého účastníka, a to len preto, že prvý uvedený účastník nepodnikol kroky na svoju

Smernica 87/102 nesleduje len cieľ ochrany spotrebiteľov, ktorí získajú spotrebiteľský úver, ale tiež a na prvom mieste cieľ zabezpečiť vykonanie spoločného trhu v oblasti spotrebiteľského úveru.

Účinná ochrana práv, ktoré článok 11 smernice 87/102 má za cieľ priznať spotrebiteľom, zahŕňa, že vnútroštátny súd môže bez návrhu uplatniť vnútroštátne predpisy o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovarov alebo služieb, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s týmto článkom.

V — Návrh

109. V zmysle vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky predložené rozsudkom Tribunal d'instance zo 16. novembra 2005 takto:

1. Článok 11 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, vyžaduje, aby sa vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovarov alebo služieb, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s týmto článkom, mohli uplatniť aj v prípade neuvedenia tovarov alebo služieb, ktorých nákup sa financuje, v úverovej zmluve.
2. Smernica 87/102 nesleduje len cieľ ochrany spotrebiteľov, ktorí získajú spotrebiteľský úver, ale tiež a na prvom mieste cieľ zabezpečiť vykonanie spoločného trhu v oblasti spotrebiteľského úveru.

Účinná ochrana práv, ktoré článok 11 smernice 87/102 má za cieľ priznať spotrebiteľom, zahŕňa, že vnútroštátny súd môže bez návrhu uplatniť vnútroštátne predpisy o vzájomnej závislosti medzi úverovou zmluvou a zmluvou o dodávke tovarov alebo služieb, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s týmto článkom.